

Viziunea romantică asupra Naturii și Omului

Scris de dr. Peter Lengyel

Sâmbătă, 21 Ianuarie 2012 12:32 - Ultima actualizare Duminică, 05 Februarie 2012 08:12

Prin viziunea naturalistică romantică, Omul se vede pe sine și analizează Lumea a cărei parte este: Natura nu mai este privită ca un mecanism ci ca o entitate organică aflată în dezvoltare, evoluție, o entitate capabilă de autoreglare și având o valoare extraordinară în fiecare parte a sa. Romantismul, la ora actuală, poate părea de factură vintage, ceva ce aparține trecutului, dar este și azi în vogă... în afara mainstream-ului consumerist (încă), adică a actualului curent majoritar. Oare va reveni neo-romantismul ca factor definitoriu al unei societăți umane post-moderne, mai apropiate de Natură? Romantismul consideră Natura ca un substitut universal al diferitelor religii aflate în conflict între ele; totodată, Natura este considerată a fi capabilă să ofere acele senzații care sunt necesare pentru „însănătoșirea inimilor civilizate” ca bază pentru moralitate. Metafora arborelui care supraviețuiește furtunii oferă o imagine a omului care poate trece de perioadele nefavorabile sau crunte.

Îmi place să privesc măreția naturii cu ființele ei sălbatice și libere, așa cum erau și strămoșii noștri, cândva. Iubirea locului, existența în peisajul natural, sentimentul romantic de a fi acasă este puternic diferit față de stilul „forței de muncă” ce stă în chirie și gonește la fabrică unde lucrează la banda rulantă.

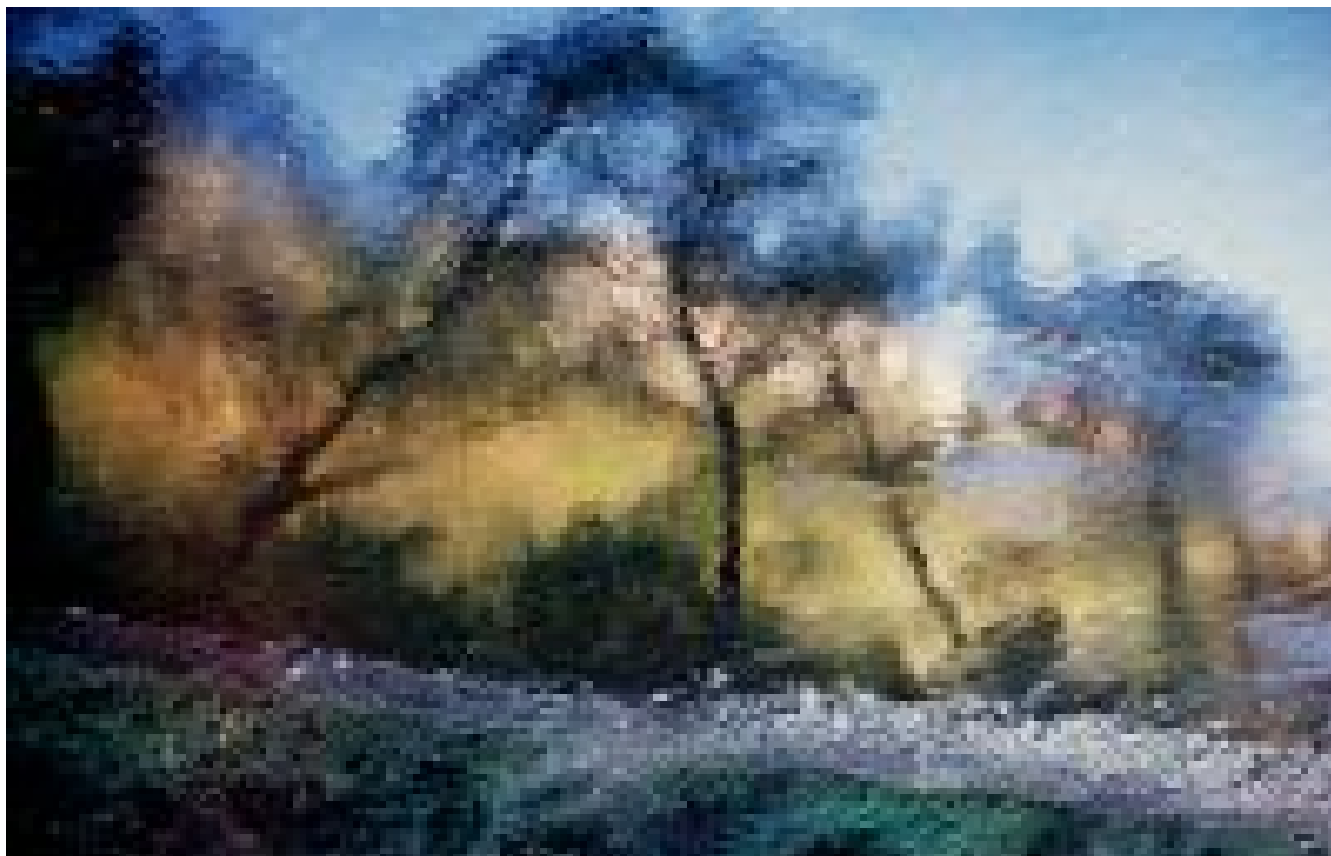
Romanticii iubesc natura sălbatică cu toată naturalețea ei, o admiră și o venerază; scenele cu peisaje pitorești atrag atenția oamenilor asupra frumuseții sublime a sălbăticiiei. Adevărul este că tânjim cu toții după o viață idilică, în oarecare armonie cu Natura și Societatea, o viziune romantică asupra existenței ce merită să fie denumită viață umană. Romantismul plasează pe loc central mintea umană capabilă să observe, să înțeleagă și să iubească natura și existentul. Imaginația este ridicată la rang superior, ca forță creatoare a ideilor care ulterior pot deveni realitate. Filosoful Spinoza (secolul 17) sau Heidegger (secolul 20) susțineau că scopul existenței umane este contemplarea Naturii. Heidegger arăta că entitățile naturale au valoare intrinsecă, indiferent de cea conferită ori acceptată de oameni. Un om rezonabil consideră ca fiind un fapt evident că balena din ocean este o valoare în sine, indiferent de ce cred sau nu cred oamenii. Feeria naturii și dramatismul Lumii ca sursă de inspirație și de mântuire în fața problemelor umane... sensibilitatea și fantezia creatoare a omului, valoarea umană individuală, persoana irepetabilă chiar excentrică, natura umană cu toate aspectele ei și mai cu seamă iubirea... devin subiectele centrale ale romantismului.

Viziunea romantică asupra Naturii și Omului

Scris de dr. Peter Lengyel

Sâmbătă, 21 Ianuarie 2012 12:32 - Ultima actualizare Duminică, 05 Februarie 2012 08:12

Literatura romantică are reprezentanți de seamă de genul lui G. G. Byron, V. Hugo, A. Puskin, E. A. Poe, S. Petőfi, șamd. Creatori de muzică romantică reprezentativă sunt J. Brahms, H. Berlioz, R. Wagner, R. Schumann, F. Chopin, F. Liszt, G. Verdi, P. I. Ceaikovski șamd. Inspirația artistică este considerată de importanță fundamentală... de la pictură la arhitectură, muzică, literatură... astfel că artistul nu mai este privit ca un meșter mecanic. Simțul estetic romantic scoate în evidență grandiozitatea și sacralitatea munților, frumusețea peisajelor costiere sălbatice, vastitatea pădurilor neumbrate, a stâncăriilor șamd. Au devenit iubite aspecte ale purității naturii neandalizate de agresiunea umană, a peisajelor naturale nepervortite, a furtunilor dezlănțuite și a măreției Naturii în toate ipostazele sale, a unei Lumi existente cu mult înainte de apariția Civilizației umane. Desigur, asemenea frumuseți nu puteau fi înțelese de un industriaș dornic să deschidă o exploatare minieră de suprafață și să tritureze muntele, un economist care număra banii (în timp ce plouă) sau muncitorii epuizați după o prelungită „sinecura” monotonă la fabrică. Romanticismul este o importantă mișcare culturală, artistică și filosofică, o creație a unei elite intelectuale care nu se regăsea nici în normele rigide ale aristocrației aflate în degradare nici în frenezia capitalismului sălbatic aflat la începuturile sale; începuturile germane, franceze și engleze ale acestui curent sunt situate pe la mijlocul secolului 18, pentru a avea o înflorire în secolul 19. Gândirea romantică a apărut ca o reacție la capitalismul primitiv și sălbatic, care degrada Natura și Omul la simple unelte ale producerii de profit. Romanticismul, prin artă și spiritualitate, pasiune și iubirea frumuseții, prin intelect și simțăminte, aventură și comuniune cu Natura, libertate de exprimare, se delimitează de cele două elemente esențiale ale capitalismului, anume burghezia ahtiată doar după profit și proletariatul înjosit, incult, dezumanizat și murdar care lucrează la benzile rulante. Ecologia, ca știință a interrelațiilor din ecosferă, a fost influențată de la începuturile ei de gândirea romantică a lui Jean Jacques Rousseau, a lui J. W. von Goethe ca și a lui William Blake... inclusiv

influențe provenind din filosofia hindusă adusă în sfera științei vestice prin scrierile lui Alexander von Humboldt. De la începuturile ei, ecologia avea nu doar latura științifică-pragmatică ci și iubirea frumuseții plantelor admirate de botaniști, iubirea diversității speciilor din noile Edenuri tropicale vizitate de savanții naturaliști și înțelegerea poziției omului ca o specie printre alte specii care împreună constituie Ecosfera. Johan Wolfgang von Goethe, naturalist cu afinități romantice, biolog preocupat de sistemele organice capabile de autoreglare, botanist interesat de morfologia plantelor, savant preocupat de percepția culorilor și de lingvistică, scriitor, poet și filosof german... Create pe la sfârșit de secol 18 început de secol 19, lucrările sale au caracter de genialitate în variatele domenii pe care le considera importante. Era un umanist care desconsidera religiozitatea manipulatoare. A avut influențe variate, inclusiv asupra lui Ch. Darwin, G. W. F. Hegel, Carl Jung, L. Wittgenstein, Schopenhauer etc. Despre recunoașterea importanței realizărilor sale merită menționat că institutul cultural al Germaniei se numește Institutul Goethe. Charles Darwin, geniul științelor naturii, arăta cum evoluția biologică se derulează și produce linii filetice ale diferitelor organisme, incluzând desigur și specia umană, una dintre speciile prezente în ecosistemele Planetei. Științele ecologice de la începuturile situate prin vremea lui Haeckel, analizau interrelația dintre societatea umană și peisajul în care ea există. De la fundamentarea ecologiei, apare ecologismul ca abordare nu doar științifică seacă ci având afirmații și interferențe politice și sociale cu implicații potențial-uriae.

Ornitologul John James Audubon (fost comerciant și fermier) în prima jumătate a secolului 19 a observat degradarea pădurilor în peisajele pe care le vizita; pe lângă constatarea rece și indiferentă, a încercat să facă ceva pentru protecția spațiilor naturale: imagine artistică despre păsări, mamifere. Diversitatea speciilor de păsări ale Americii, redată în imaginile grafice acuarele și pastel create de el (1.065 lucrări), după ce au fost miniaturizate au avut nevoie de 7 volume care au devenit foarte cunoscute; a fost primul inelator de păsări din America de Nord, a descris 25 de specii de păsări noi pentru știință dar asta au făcut și mulți alții... Cartea Birds of America a devenit o valoare extraordinară, astfel că The Economist în 2010 arată că dintre cărți tipărite cele 10 cu cele mai mari prețuri vândute vreodată, 5 sunt copii ale acestei lucrări: în 2000 o copie a fost vândută la peste 8,8 milioane de dolari americani. Influența lui Audubon se propagă în societățile naturalistice Audubon și federații ale acestora, care lucrează la educația ecologică și conservarea biodiversității americane... o speranță pentru viitor dacă va fi cazul.

Henry David Thoreau, naturalist autodidact american (care a studiat retorică, filosofie și științe la Universitatea Harvard), poet și filosof, este un pilon important al ecologismului, a respectului față de Natura din care facem parte. Pe la mijlocul secolului 19, el subliniază atașamentul față de locul unde te-ai născut, și îl pot înțelege. Evoluționist (rațional), tot el a formulat și ideea: „In wilderness is the preservation of the World”, care mai apoi a dus la înființarea primelor Parcuri Naționale. A mai afirmat despre stilul capitalist că „îl duce pe Dumnezeu să-l vândă, dacă primește ceva bani pe el”; totodată, Natura este zeificată, considerând că înțelegerea acesteia îi arată omului identitatea umană reală. Frumoase formulări. Scrierile sale despre natură, armonie, frumusețea simplității, politica guvernării minimale, anti-business și întoarcere la natură, analiza patternurilor environmentale etc, totalizează peste 20 de volume, care au influențat și continuă să modeleze gândirea a milioane de oameni, incluzând Mahatma Gandhi, Martin Luther King etc. John Muir, un scoțian muncitor la o fabrică americană, a decis că își schimbă viața și a devenit explorator al locurilor sălbatice ale Planetei: a vizitat păduri neumblate și cascade, munți și ghețari. Ca ecologist conștientizează legăturile dintre fenomene, zicând: Atunci când încercăm să detașăm ceva, îl găsim atașat de tot restul Universului. Scrieri ale sale despre protejarea naturii pentru valorile ei intrinsece, au atins inclusiv președintele

american Theodore Roosevelt care a inițiat și susținut programe guvernamentale de protejare a naturii. Sierra Club a fost înființat în anul 1892 de către John Muir, pentru a proteja valorile naturii sălbatice a Statelor Unite; acum, la peste un secol, organizația continuă să existe (dar nu și viața sălbatică înfloritoare pe atunci). Din Sierra Club s-a desprins în 1969 o grupare care a devenit internațională, Friends of the Earth. Aldo Leopold în cărticica sa A Sand County Almanac, publicată postum în 1949, pune bazele unei noi etici a peisajului, situat la fundamentele ecologismului protecționist (conservaționist..?) post-modern. Expert în managementul populațiilor de animale sălbatice, nu a fost închistat între limitele unei specializări înguste, ci avea capacitatea intelectuală să înțeleagă importanța realizării unei abordări sintetice în care științe biologice- zoologice- botanice- ecologice, silvicultural-agricole și educația-comunicarea să constituie o singură entitate funcțională. Aldo Leopold arăta în scrierile sale că nu există reușite în protejarea naturii până când pământul este privit ca o resursă. Când pământul, peisajul, natura va fi privită ca o comunitate de care aparținem și va exista iubire și respect față de această entitate din care facem parte, lucrurile se vor schimba. Poate că îl poți înțelege când susține că dreptul de a admira o pădădie este la fel de important ca libertatea cuvântului. Cred că dacă ai putea avea o imagine cum este o Lume fără ecosisteme funcționale, ai ajunge să îți dai seama că până și sfânta libertate a cuvântului nu ar mai avea sens când nu ar mai exista ființe umane care să vorbească.

O apropiere de natură în contextul post-modernist este ajutată de scrieri naturalistice bazate pe știință dar având nu doar înșirări de date seci, tabele și grafice ci scrieri care sunt capabile de a transmite senzația de admirație a splendorilor naturii, plăcerea de a cunoaște viul care este cea mai adecvată autocunoaștere a unei ființe inteligente și umane, satisfacția estetică pe care o poate da observarea plantelor, a animalelor, peisajelor, fericirea de a înțelege interrelații de cauzalitate și a scruta viitorul. Există păreri conform cărora criza ecologică actuală provine de la îndepărtarea de romantism și rezumarea la calcule reci și indiferente, caracteristice lumii tehnologizate capitaliste... așa cum arată spre exemplu H. Skolimowski în Living Philosophy, London, 1992. Mișcarea ecologistă actuală este de factură neo-romantică în simbioză cu științe ecologice; are baze undeva pe la William Wordsworth, unul dintre marii poeți romantici ai Angliei, care scria despre cunoașterea naturii, iubirea naturalului și scepticismul privind progresul economic bazat pe materialism. Constatăm deci că viziunea naturalistică romantică are fundamente create de oameni geniali, care aveau atât capacitate de gândire rațională cât și iubire pentru Om și Natura din care face parte.

Viziunea romantică asupra Naturii și Omului

Scris de dr. Peter Lengyel

Sâmbătă, 21 Ianuarie 2012 12:32 - Ultima actualizare Duminică, 05 Februarie 2012 08:12

Romantismul clasic avea inevitabil și aspecte mai întunecate în exprimare și un interes în subiecte tenebroase, de care neo-romantismul se debarasează menținând esențialul abordării. Trecut vedem că există, prezentul este cel pe care îl vedem pe stradă, în „arii protejate” și în mass media... constatăm că există probleme structurale. Poate că aceste probleme au rezultat din ruptura/ decuplarea dintre gândirea rațională-indiferentă și iubirea aceea nemăsurat-de-mare care trebuie să fie la baza oricărei acțiuni. Civilizația umană va persista dacă Omul va fi în stare să regândească poziția lui în Ecosferă, dacă se va arunca la gunoi consumerismul și goana după profit, dacă vom avea capacitatea de a ajusta traiectoria dezvoltării către sustenabilitate, iar pentru aceste schimbări va fi nevoie de o nouă unificare: profundă înțelegere a interrelațiilor (Ecologie) și iubirea Omului și a Lumii (Ecologism). Desigur, această abordare eco nu este obligatorie... doar dacă se dorește o speranță pentru supraviețuirea umanului. © dr. Peter Lengyel Mai multe puteti citi pe blogul www.peterlengyel.wordpress.com